

BRAVÓ!

2

FESTIVALOVÝ DENNÍK BELOPOTOCKÉHO MIKULÁŠ 2022
LIPTOVSKÉ KULTÚRNE STREDISKO, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

10/06/22

FOTO: MÁRIA VAŠICOVÁ

„ANI SA Z TEJ
STOLIČKY NEDVIHNÚ.
OHANBIEVAJÚ SA.“

EVA ŠTOFČIKOVÁ, ORGANIZÁTORKA

DIVADLO JE REHOĽAI

DIVADELNÁ OČISTA

„Z teba bude herečka!“ Hovorili. „Ty budeš robiť divadlo, si taký náš malý šašo.“ Hovorili. Malú Silvinku s krivými zubami a trochu zvláštnym účesom vždy rodičia podporovali v tom, čo mala rada. Ani vo sne som netušila, že nakoniec skončím za oponou a nie pred ňou.

Každý piatok som uháňala z Varína na autobus 13:39 do Terchovej, aby som sa mohla nepretržite 2 hodiny v kuse oha-dzovať mydlovou penou so svojimi spolužiakmi na dramatickom krúžku. Naša benevolentná (alebo rezignovaná?) pani učiteľka vedela s našou energiou skvele narábať a tak nás približne už vyššie uvedené časové pásmo nechala vystrájať a behať po celom kulturáku. Keď sme sa upokojili a zistili sme, že na nás prekvapivo nikto nekričí, ani nás nikto nekarhá, ďalšiu hodinu v kuse sme robili niečo, čo nás bavilo ešte viac. Budovali sme dramatické situácie – miesto toho, aby sme ich vyrábali, hľadali sme konflikty postáv – miesto toho, aby sme sa hádali my a zisťovali, prečo Jánošík skočil na hák sám od seba. Apropos, toto myslím úplne vážne, mala som vtedy už desať a pol a tajomstvo s Jánošíkom vám neprezradím, viaže ma terchovská mlčanlivosť.

No už som trochu väčšia. Už nemôžem pobeťovať a oha-dzovať sa mydlovou penou – v tomto veku by to totiž nabralo asi iné konotácie. A ako hovorí Máša z Troch sestier: „Treba pracovať!“ Takže pením už iba ako režisérka na skúškach. Čas starostlivo a nekompromisne dávkujem, kde jediné kritérium je účelnosť. Ale tento belopoťácky pobyt mi neustále pripo-mína, že sa nachádzam v azyle slobody, v mekke divadelného a intelektuálneho liberalizmu. A tak ani neviem ako, navraciam sa ku koreňom, vlastným, divadelným, akokoľvek zhýra-lým. Ale dúfam, že práve tu ma nik súdiť nebude!

Vyzývam vás, drahí občania príľahlého divadelného vesmíru, robte to, čo cítite! Máte práve dokonalú príležitosť vrátiť sa v čase. Tu vám všetci odpustia vaše dekadentné, nekon-venčné správanie. Nehovorím to iba preto, aby som to mohla robiť tiež. Ale každý rád spomína na svoje „poprvé“. Prečo si ho teda nezhmotniť? Milí moji mikulášski súputníci, kto chce, čakám vás pri najbližšom dávkovači mydla.

S.M.

FOTO: MÁRIA VAŠICOVÁ

STAR PROFIL

Vchádza neochvejne do redakcie. Pohľady i zavesené ľadvinky na hrudi sa stretnú a hypnotizujúco sa k sebe približia. „Chcem sa s tebou porozprávať“, vraví Jakub, na čo mu Ján odpovedá: „Nie, nie, to ja sa s tebou pohovárať.“ Rozpaky. Svetlo. Na scéne sú Jakub Molnár a Ján Mikuš, režisér s pevným rukopisom, ktorý tento rozhovor inscenuje.

JÁN Na čom práve pracuješ?

JAKUB Na tomto rozhovore.

JÁN Skús ísť hlbšie.

JAKUB V poriadku, ako dramaturg pripravujem niekoľko inscenácií v Česku i na Slovensku. Pôjde zväčša o autor-ské texty a dramatizácie.

JÁN Je bežné, že sa čerstvý absolvent takto uchytí?

JAKUB Mal som šťastie v nešťastí. Absolventskú inscenáciu (2020) som sotva dokončil, pretože prišla prvá vlna pandémie. A keď som s diplomom v ruke napísal snáď všetkým relevantným českým a slovenským divadlám, či by nestáli o dramaturga, zdvorilostne odpísal len zlomok z nich.

JÁN Čo prišlo potom?

JAKUB Bol som tvrdohlavý a zároveň som nadviazal na predošlé spolupráce. Odkedy som v časopise Javisko, adresár sa mi nádherne rozrástol. Veď iba v Prahe je okolo dvesto divadiel...

JÁN A na Slovensku?

JAKUB Dokopy? Okolo osemdesiat.

JÁN A čo tvoji spolužiaci?

JAKUB A tvoji? (Rozhovor sa otáča o 180 stupňov. Prichádza neznáma pani.)

JÁN V ateliéri Divadelnej réžie a dramaturgie na JAMU v Brne sme boli štyria režiséri, pričom réžii sa dnes venuje iba jeden, spolužiačka robí výskum.

PANI Dobrý deň, prišli ste až dnes?

JÁN Nie, ja tu viem taký workshop.

PANI Jaj, viem, veď som čítala vo festníku. Program sa vám páčil?

JÁN Áno, tých predstavení nie je veľa. Aspoň to nie je únavné a je viac času na obdobné rozhovory. (Pani odchádza nevedno kam.)

JAKUB Ty tu vedieš workshop?

JÁN Áno.

JAKUB Odkiaľ si nabral tú odvahu?

JÁN Na JAMU som mal výborných pedagógov, ktorí sa venovali práci s hercom – či už to bol Martin Čičvák alebo Alois Hajda. Neskôr som zažil workshopy s etablovanými menami pôsobiacimi po celom svete. Chvilku som aj učil: na JAMU i konzervatóriu. Odvtedy ma veľmi zaujíma hľadať autenticitu v hereckom prejave a skúšam to aj na workshopoch.

JAKUB Máš hercov rád?

JÁN Milujem ich. Sú režisérovými ústami, ktorými artikuluješ myšlienky a emócie. Doba, kedy boli herci iba nástrojom, je už, verím, preč.

JAKUB Ako ťa v tejto veci kreovalo ochotnícke divadlo, špeciálne festivaly, z ktorých si de facto vzišiel?

JÁN Ako 15-ročný chalan som mal možnosť účinkovať v súbore BáPoDi, neskôr som bol sólista. Vďaka Jožovi Krasulovi som sa dostal na Scénickú žatvu, kde som videl veľa inšpiratívnych predstavení, najmä zo zahraničia. Pamätám si na predstavenie Počuješ mama môj výkrik prebolestný? Súčasná hra so šokujúcou estetikou. Odvtedy sa doba zmenila. Niekdajší najlepší ochotníci sa dnes etablovali ako nezávislé zoskupenia na profesionálnej úrovni. Dnešní ochotníci sa vrátili do dedín, čo veľmi oceňujem. Petr Lébl raz povedal: „Nikdy neviš, kedy budeš opäť amatér.“ Ja ale viem. (Smiech, vtáci cvrlikajú.)

JAKUB Tento rozhovor bude divadelnou hrou. Vedel by si si ju predstaviť zrežírovať?

JÁN Ale s lepším obsadením...

KONIEC

RECENZIA

FOTO: JAKUB JANČO

Daniela Kapitáňová, Jelka Timková

SAMKO TÁLE

DIVADLO PRI FONTÁNE, MICHALOVCE

Réžia: Jelka Timková a Helena Andreeva

SAMKO TÁLE VIE BYŤ HUMORNÝ, NO NIE? NO ÁNO.

Kniha o cintoríne autora Samka Tále, ktorého zas napísala Daniela Kapitáňová, je dielo ohľadom minulosti. Ale aj súčasnosti. V knižke sa píše, akoby ju rozprával Samko, teda je písaná z prvej osoby, teda zo Samkovej. Ak takéto dielo z knihy chce niekto premeniť na divadlo, môže Samka nechať rozprávať, ako píše Knihu o cintoríne. Alebo nám môže ukazovať, ako Samko žije v Komárne. Musí sa rozhodnúť, no nie? No áno.

Jelka Timková a Helena Andreeva vyskladali svoju inscenáciu prevažne z monológov Samka, v ktorých, podobne ako v knihe, myslením jednoduchšia hlavná postava hodnotí meniaci sa svet okolo seba. Celá tiaž inscenácie tak stojí a padá na jednom jedinom hercovi – rozprávačovi. Herec Ján Hlaváč túto ťažkú úlohu uniesol v celej jej zložitosti. Aj keď hrá jednoduchšieho človečika, zbytočne sa nepitvorí a udržiava Samkovi preňho tak dôležitú vážnosť a dôstojnosť. A na tomto základe krásne funguje humor, ktorý v jazyku a premýšľaní tejto kultovej literárnej postavy je.

Monologické pasáže sa v michalovskej inscenácii striedajú s rozohrávaním jednotlivých situácií, o ktorých nám Samko rozpráva. Dramaturgicky tvorivý tím vybral z každého Samkovho problému iba trochu, čím žiadnu z tém ako udavačstvo, rozpad republiky či na politike rozhádané rodiny nezvýraznil. Na druhú stranu, aj vďaka tomu sa ochotníkom podarilo vytvoriť plnohodnotnú trojrozmernú postavu, ktorá svetu síce rozumie inak ako ostatní, ale zasa veľmi trefne. Hereckému súboru sa niektorých postáv podarilo zhostiť presvedčivejšie, iných menej, ale pozornosť diváka sa aj tak stále stáča naspäť k Samkovi a na drobné nedostatky rýchle zabúda.

Samkov vozík meniaci sa na rodinný stôl a na alegorický voz, či rečnícky pult poskladaný zo starých kartónov, dávajú inscenácii ďalší rozmer. Celý Samkov svet sa predsa točí okolo jeho vozíka a kartónov, ktoré zbiera. Zbytočne potom ale pôsobí napríklad drevená lavica, ktorá je po celý čas na javisku iba preto, sa na ňu občas usadila rodina za Samkovým stolíko-vozikom. Podobné je to aj s rekvizitami, ktoré sa niekedy na javisku objavujú naozaj (čajník, kvety, mrkva, či kanvička), ale inokedy sú zasa úplne imaginárne (poháre, jedlo a pod.) a mňa ako diváka z príbehu vytrháva úplne zbytočná otázka: „Prečo?“

Samko Tále Divadla pri fontáne je napriek výtvarnej nerozhodnosti príjemným a zábavným prerozpráváním príbehu Samka Táleho z Komárna, ktoré sa oplatí vidieť, no nie? No áno.

Matej Moško, porotca

DRBY SPOZA OPONY

Adaptácia prózy Daniely Kapitáňovej **Samko Tále** v podaní michalovského **Divadla pri fontáne** očarila publikum stvárnením vnútorného sveta rojka Samka. Režisérky Jelka Timková a Helena Andreeva rozprávajú o svojom čítaní predlohy a o ľuďoch, ktorí nemajú zastúpenie v rozhodovaní o smere spoločnosti.

Kto je Samko Tále?

H. A.: Ja ho vidím ako veľmi číreho človeka, ktorý vníma svet takým spôsobom, aký by mal byť – jednoduchý. On za to bojuje, ale samozrejme, chudáčik, myli sa. Zrádza pravdu a nevidí za tou falošou, čo bola kedysi, tú nepravdu. Ale je v ňom nádherná čírosť. Každý vidíme toho Samka ináč.

J. T.: Daniela Kapitáňová má tiež vlastnú predstavu.

H. A.: Tešila sa s nami, je veľmi prajná a dala nám úplnú slobodu. Preto sa nám dobre pracovalo.

Samko Tále hovorí na demokraciu a zmenu politického režimu toto: „Mňa sa nikto nič neopýtal.“ Môžu sa podobne cítiť ľudia v súčasnosti?

H. A.: Tam je veľa viet, ktoré nás zamrazia aj dnes. My už vieme, ako sa to všetko od toho 89-teho niekoľkokrát zmenilo.

J. T.: Je to presne to isté, opakovanie historických momentov. A obávam sa, že to bude pretrvávať, a že nás takých Samkov Tále bude viac. A že sa na náš názor pýtať nebudú.

Tohtoročnou tematickou líniou festníka sú počiatky a návraty k nim. Aké sú tie vaše?

J. T.: Ja mám prvé zážitky s divadlom ako päťročná a asi štyridsať rokov sa v rôznych podobách venujem divadlu a umeleckému slovu. Toto je taký vrchol, lebo viesť mestské divadlo je naozaj zaväzujúce.

H. A.: Pre mňa je dôležitý návrat k múdrosti, návrat ku knihám. Viem, že mnohí ľudia nečítajú, ale práve divadlo im možno ukáže v tej akčnosti, že v tých slovách je skryté niečo úžasné. Návrat k umeniu, to by mala byť cesta pre mladých ľudí.

D. M.

DRBY SPOZA OPONY

*Sú rozhovory, ktoré si pamätáte chvíľu a sú tie, ktoré vo vás budú ešte dlho rezonovať. Ja som mala možnosť sa dnes zhovárať s Lukášom a Danielou Kubíkovcami o ich inscenácii **Hra na Boha**. S dvomi inšpiratívnymi ľuďmi, ktorí majú chuť robiť divadlo, nie poplatné divákovi, no zároveň prinášajúce témy ich publiku blízke.*

Rozprávate príbeh pred šesťdesiatimi rokmi. Stále vo vašom meste rezonuje?

Lukáš: Námestovo je malé mesto a je to dieťa, povedzme si otvorene, keď už sme tu (vyrieknuté v *Diere do sveta*, pozn. red.) a keď sa niečím „preslávi“, je jedno či je to zlé, alebo dobré. Rezonuje to tam veľmi dlho aj vďaka tomu, že sa tam toho toľko nedeje.

Prečo ste sa rozhodli, že práve tento príbeh si zaslúži vypočuť?

Danka: Pomáhame organizovať festival Slanický ostrov divadla, ktorého sa aj sami účastníme a tento rok jeho téma bola: On s podtitulom stvoriteľ a ničiteľ. Takže sme si povedali, že je čas vytiahnuť tento príbeh. Dlhý sme váhali, či sa tým zaoberať, no nakoniec sme si povedali, že ideme do toho.

Vychádzate z dokumentárnych zdrojov?

Lukáš: Celkom nám doba GDPR sťažila podmienky. Keď sme prišli do policajného archívu, bolo nám povedané, že ešte päť rokov dozadu by sme sa o prípade vedeli dozvedieť všetko. Ale snažili sme sa predovšetkým používať fakty. Nikoho neočierňovať, no nikoho nevyviníť.

Námestovo je podhubie kresťanstva. Nema-li Námestovčania s touto témou problém?

Danka: Mali a naozaj veľký. Námestovo je jedno z najkresťanskejších miest a veľa ľudí nás odsudzovalo a hovorilo, že je zbytočné sa v tom rýpať a soliť staré rany. Stretávali sme sa s tým, že by bolo lepšie to utuľtať. No v hľadisku sme mali dokonca 92-ročnú diváčku, ktorá si túto udalosť ešte pamätá, dala si námahu prísť sa na nás pozrieť. To bolo pre nás zadosťučinenie.

Vyberáte si vždy iba lokálne témy, čo chystáte na budúce?

Lukáš: Nikdy nehovor nikdy, ale myslíme si, že keď ponúkame myšlienky, ktoré naši diváci dokážu pochopiť a stotožniť sa s nimi, určite je to cesta. Snažíme sa ísť na hranu toho čo vieme a môžeme si dovoliť. Máme novú tému ľudskosť, v ktorej budeme pracovať s témou presídľovania obyvateľstva.

S.M.

FOTO: Mária Vašicová

Lukáš Kubík, Daniela Kubíková, Ivana Kurčinová, Dorota Volfová

HRA NA BOHA

DNO, NÁMESTOVO

Réžia: Lukáš Kubík

OBETA NA OLTÁRI BOHA JÁNUSA

Ak chceme v súčasnosti hovoriť o nepochopiteľnosti, tak ešte viac ako inokedy potrebujeme oporné body. Preto je logické v tejto situácii ísť nadviazanie na tradície, vypožičanie jazyka zaužitých foriem. V prípade autorskej inscenácie *Hra na Boha*, súboru dNO (divadlo Námestovo) východiskovým žánrom je balada, resp. revízia baladických postupov. Balada naraz narába s nejasnosťou, s hmlistosťou a nedopovedanosťou, so zamlčaním, šerom, ale takisto paralelne zaostrí na detaily, jasne artikuluje vyhrotenosť a preexponuje fragmenty.

Téma beštiálnej vraždy v Námestove z roku 1960 je v prípade *Hry na Boha* skôr zamlčaná, ako vyrozprávaná, materiál je naraz na kúsky rozbitý a esenciálne hutný, takže baladická pochrúmnosť, expresívna nekompromisnosť krajných situácií a nepolapiteľnosť tajomstva sú vhodnými možnosťami pre artikuláciu absencie pochopenia.

Inscenátori sa odrazia od sakrality nehybnosti, nebadaného toku času a konštruktu pevného bodu. Priestor je určený vôňou kadidla a pňami stromov, telá sú len siluety, konanie je vyprázdnená repetícia, informáciou sú aj dohady, aj dokumenty, aj obrazové alebo pohybové kompozície. Od začiatku má všetko na javisku minimálne dvojité význam, dvojitú tvár. Inscenácia má Jánusovský charakter, skúma istoty a poriadok. Hovorí o morálke a viere, ale dostane sa len k roztrieštenosti a k neistote, skúma fungovanie komunity, ale uviazne pri tragédii a nepochopiteľnosti jedinca, pátra po faktoch, ale dostane sa len k domnienkam a k subjektívnej interpretácii, nastoľuje sakralitu, ale vy-pomáha s ironizáciou a s úvodzovkami, chce nelútostne rozpitvať zverstvo, ale zľutuje sa nad ľudskosťou, chce postaviť pomník obetiam, ale zisťuje, že každý v tomto príbehu je obeťou, nebojí sa chladu, ale nešetří pátosom, vidí zašpinenosť existencie, ale túži po čistote jasnej reči, hovorí v obrazoch, v alegóriách, ale najsilnejšie pomenúva v presnosti pohybu a v sile bytia na javisku.

Predstavenie je myšlienkovito zaťažené. Vždy naraz chce hovoriť o všetkom vo vibrujúcich kontextoch paralelných právd, klamstiev a zahmlenosti. Pije vrah, ale pije aj celé mesto. Je skazený vrah, ale je skazená celá doba, zhnitý systém socializmu je takisto hnusný, ako zúfalá amorálnosť alkoholika. Pátranie po tom, čo sa stalo, naráža na dvojité sebaklam, na príliš veľký hluk doby a na príliš veľké mlčanie ľudí. Tradícia je takou istou atarpou, ako kulisy myslenia existujúceho socializmu, viera je takisto krehká, ako tragédia vysotenosti jedinca na perifériu. Od potlačených túžob a snov sa dostáva inscenácia k erupciám faktov, od tonality existencie až k atonalite nočnej mory. Viera je takou istou záhadou, ako prázdnota, hriech je takisto nepochopiteľný, ako dobrý skutok, dobro a zlo navzájom sa podmieňujú, jeden bez druhého je nerozoznateľný a nepomenovateľný.

Miklós Forgács, porotca

FOTO: MÁRIA VÁŠICOVÁ

Florian Zeller

O.Y.E.P.

ROSART/DIVADELNÉ ŠTÚDIO, RUŽOMBEROK

Réžia: Marianna Stančoková

ZATÍKAŤ, ZATÍKAŤ, ZATÍKAŤ...

Mohla to byť štandardne bezstarostná večera dvoch spriatelených manželských párov. Autor sa však rozhodol inak. Vede nás spolu s postavami situáciami, kde sa chameleónsky mení pravda na lož, lož na pravdu, pre istotu viackrát, aby svojim postavám poriadne podkúril. Téma nevery, jej priznania či zapierania. Výstup za výstupom každá z postáv ekvilibruje na hranách pravdy a lži... všetko je úplne inak, ako sa zdalo, a potom ešte pre istotu inak (a pekne zase dookola)...

Zellerov text prešiel istými dramaturgickými úpravami, vrátane prekladu názvu hry O.Y.E.P. (konštantne prítomného cez „oltárne“ svietniky na javisku). Zloženina začiatkových písmen postáv však oveľa viac evokuje slangový variant slova lož. Charakter prekladu názvu i samotného textu rešpektoval zrejme istú réžijnú-dramaturgickú predstavu o spoločenskom nievau témy. K úpravám textu patrilo aj presun deja z francúzskych reálií do slovenských, ktorý je akceptovateľný. Autor umne manévruje so slovami a ich významom. Niektoré partnerské „diskusné“ dialógy zámerne nuansovo predlžuje, aby v nich nechával svoje postavy „opekať sa“ – ohýbať a uhybať, reinterpretovať význam spomínaných pojmov, operovať otrepanými frázami. Dramaturgické škrtky z ich viackrát ubrali, no na druhej strane priniesli razantnejšiu dynamiku výstupov. Réžia konverzačnú povahu textu doplnila šťavnatou situačnou komikou, ktorú divák dôrazne ocenil, ale interpretov zvädzala miestami k istému banalizovaniu postavy a priskorého odkrývania sa. Pritom by každý z interpretov určite dokázal dať svojej postave viac rafinovanej „pravdivosti“, čím by aj finále predstavenia získalo ešte silnejší efekt.

Režijne dôsledne sa s vývinom situácie v deji vyvíjal charakter predelovej hudby. Od príjemnej náladovej, k ironickej až k pazvukom. Hoci autor v hre uviedol poznámku, že scénografia má byť čo najjednoduchšia, réžia si zvolila opačné riešenie. Výpovednú hodnotu zrejme tento zámer mal mať (jelene na stene pobavili a aj použitia závesu sme sa v závere dočkali), ale aj menej je niekedy viac.

Alžbeta Verešpejová, predsedkyňa poroty

PROBLÉMY, O KTERÝCH SI NETROUFNETE HOVOŘIT

Monogamia je nesmierne náročný koncept, ktorý kladie na jedincov vo vzťahu neprimerané nároky. Popiera totiž známe pravidlo: „Zmena je život!“. Všetky evolučné teórie pritom hovoria o tom, že prežijú iba jedince, ktoré sa zmenám prispôbujú. A že je to práve zmena, ktorá je podmienkou ďalšieho vývoja. Ak teda zotrávame v tom istom zväzku, bránime sa onej želanej zmene, to znamená vlastnému rastu! Je načas akceptovať, že ísť proti evolúcií je spiatocnícke. Preto je nasledujúci článok určený len pre tých najsilnejších. V ňom vám ponúkame základné rady, ako do svojho života aplikovať občasnú neveru, ktorá vás vytrhne z pazúrov evolučného zakrnenia.

1. ZATÍKAŤ – ZATÍKAŤ – ZATÍKAŤ!

Uplatnenie tohto pravidla predpokladá, že ste v prípade jedného či viacerých z nižšie uvedených bodov zlyhali. Je teda krajným riešením, ale ak dôjde k obvineniu z nevery, kategoricky ho poprite!

2. ORGANIZÁCIA JE ZÁKLAD

V tomto prípade je dobrý harmonogram na nezaplatenie. Pomôže vám vyhnúť sa nepríjemnostiam, ktoré organizačné lapsusy môžu priniesť. Predtým ako investujete do kytice/kytíc, investujte do diára!

3. PRAVIDLO SYMETRIE

Náklonnosť sa snažte všetkým zúčastneným stranám bermudského trojuholníka (prípadne n- uholníka) prejavovať vyvážené a rovnomerne.

4. EVOLUČNÝ ROZVOJ JE INVESTÍCIA!

Počítajte so skutočnosťou, že na zabezpečenie osobného rastu formou vzťahových ozvláštnení je nutné vynaložiť aj ekonomické úsilie!

5. OCHRANA JE ZÁKLAD!

Myslite na dostatočné zabezpečenie vášho mobilného telefónu. Dvojfázové overenie totožnosti je must – have!

6. DISKRÉTNOSŤ

Nezabudnite, že krčmové reči človeka môžu vyjsť draho a to nemáme na mysli rast cien borovičky.

7. KALOKAGATIA

Ak niečo vyžaduje zvýšené kondičné nároky, je to práve nevera! Na druhej strane, nervo-vo-cievny systém stimuluje pravidelne...

Nech žije evolučná teória zmien!

DRBY SPOZA OPONY

Režisér Ján Kuráň a dramaturgička Žofia Kráľová hovoria o predstavení **Kontra** divadelného súboru Apostrop – rodinného podniku, ktorý za jeden večer odohral predstavenie dvakrát.

Začnime od formy – malý priestor a dve predstavenia za sebou. Čo to znamená z hľadiska výdrže a produkcie?

J. K.: Chceli sme, aby to videlo čo najviac ľudí. Sme však obmedzení našim priestorom, v ktorom skúšame. Preto sme naplánovali ešte druhé predstavenie pred porotou. A práve v tom druhom predstavení sa ľudia nakopli a bolo to fajn.

Aká je to distópia, ktorú vidíme v hre? Zapojili ste referencie na nejaké sci-fi diela?

Ž. K.: Vznikalo to veľmi postupne. Snažili sme sa nájsť v rámci rôznorodých celkov hry spájajúce prvky a na ich základe vybudovať celistvosť toho sveta. Vymysleli sme niečo vlastné, čo má zároveň korene aj v našej súčasnej dobe. Lieky, farmaceutické firmy, zmluvy, byrokracie. Je to taká autorská distópia.

Predstavenie má široký diapazón hudby, ktorá nie je tak celkom popisná.

J. K.: Skúšali sme rôzne veci, ale nakoniec som nechcel ísť do veľkej depresie a snažili sme sa vybrať hudbu, ktorá pripomína Španielsko – pretože sme použili španielske texty. Až na Matelka, ale to už je odkaz na rozprávku. Úvodná a záverečná hudba je Hans Zimmer.

Ž. K.: Veľkú pomoc v rámci hudobnej dramaturgie nám poskytuje náš člen Jozef Košík. On je ten, ktorý nám hodí štyridsať songov a my si z nich vyberáme.

J. K.: My všetci sme kamaráti, bavíme sa absolútne o všetkom. Nie sme len také nejaké divadlo, ale rodinný podnik. A na tom je to postavené. Tí ľudia sa poznajú tak dokonale, že sa to prenáša aj na javisko. Dôležité je vychovávať si vlastných hercov, od malých detí. Aj preto je Liptov mekka ochotníckeho divadla, a jedno z tých najkvalitnejších divadiel je tu. Tak to má byť.

D.M.

Esteve Soler

KONTRA

DIVADLO APOSTROP, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

Réžia: Ján Kuráň

KONTRAHODNOTY

Hodnotový systém súčasnej spoločnosti nie je narušený. Existuje. Ale len naoko. Dosť časté skloňovanie pojmu hodnota naberať len čiernobiely význam a jeho podstata sa stráca kvôli pasivite ľudskej spoločnosti. Hráme sa, že sa hráme na ľudskú spoločnosť, ktorá vyznáva náboženstvo, odovzdáva sa úprimnej láske, kritizuje materializmus a opovrhne neľudským správaním. Všetko „len naoko.“ A tak dostávame facky z každej strany. Kým sme, ak sa rozpúšťa ľudskosť v každej bunke nášho ja?

Divadlo Apostrop z Liptovského Mikuláša inscenovalo deväť krátkych hier (z celkového počtu 21) súčasného katalánskeho dramatika Esteve Solera, ktoré pochádzajú z trilógie *Proti pokroku. Proti láske. Proti demokracii*. Inscenačný tím sa v ich interpretácii pohráva s rôznymi verziami budúcej spoločnosti, ktoré konkretizuje na vybraných príbehoch. Základným vyjadrovacím prostriedkom je pre divadelníkov absurdita a čierny humor okorenený bizarnosťou, ktorá je doplnená aj scénografickými prvkami konkretizujúcimi jednotlivé divadelné znaky. Na začiatku sú to biele šachové figúrky, v ktorých sa začína premyslená a strategická hra manipulácie ovládnuť hodnoty len pre dobro vyvolených (manipulátorov) a na konci čierne, ktoré ponúkajú rôznorodosť významov. Herci vchádzajú po vyhranených bielych a červených kruhoch, ktoré sú orámované červenou hrubou čiarou. Ak niekto vybočí zo systému, je vyvrheľ. V tomto prípade sa nám dejiny opakujú a pokles ľudských hodnôt je len opakovaním histórie. Stále sa točíme v kruhu, stále nám ubúda empatia a derie sa von pud sebazáchovy, ktorý agresívne prerástol do gigantických rozmerov egocentrizmu. Biele futuristické kostýmy evokujú sterilitu a uniformitu možnej budúcnosti, ktorá je však skrytá za „spoločnou jednotou“.

Interpretácia jednotlivých postáv osciluje medzi civilným herectvom, štylizáciou a v niektorých momentoch je herectvo emočne preexponované. Medzi dva úplne odlišné výstupy (z hľadiska réžijnho-dramaturgickej koncepcie aj z hľadiska hereckej interpretácie) patria: štvrtý výstup o červenej čiapočke a šiesty výstup, príbeh homosexuálneho páru. Práve tieto dva výstupy sú divadelne spracované v jednoduchej a pochopiteľnej skratke. Ostatné výstupy sú vyhrotené do extrémnej emočnej interpretácie a tak sa vzdalujú recipientovi. Potrebovali by viac zdivadelniť a neakcentovať len slovné výmeny. Herci sú veľmi kreatívni, dobre disponovaní a v režijnom výbere obsadenia postáv sú výborne zvolené typy.

Ďakujem, že siahate po témach, na ktoré sa nepozera a ktoré nepočúvajú ľahko, ale je dôležité, aby si divák neľahčoval život pasivitou vlastného bytia, točiacieho sa v tom istom kruhu, len v inom storočí.

Katka Hitzingerová, predsedkyňa poroty

100

30. 8. – 4. 9. 2022 V MARTINE

SCÉNICKÁ ŽATVA

100. VÝROČIE VRCHOLNÉHO FESTIVALU NEPROFESIONÁLNEHO DIVADLA
A UMELECKÉHO PREDNESU S MEDZINÁRODNOU ÚČASŤOU

SCÉNICKÁ ŽATVA 100 BUDE VEĽ KOLEPOU OSLAVOU NAJSTARŠIEHO FESTIVALU OCHOTNÍCKEHO DIVADLA

Pred 100 rokmi sa v Martine začala tradícia súťaží ochotníckych divadiel, ktorá prežila vojnu, striedanie režimov, zmeny názvov aj celosvetovú pandémiu. Vrcholný festival tých najúspešnejších ochotníckych predstavení a umeleckého prednesu Scénická žatva bude na prelome augusta a septembra sláviť sté výročie svojho vzniku.

Národné osvetové centrum v tomto výnimočnom roku uvedie v Martine okrem víťazných ochotníckych inscenácií inscenácie zahraničných a profesionálnych divadelných kolektívov, ale aj tri divadelné výstavy, tvorivé dielne s profesionálnymi lektormi či letné divadelné kino. Úplnou novinkou bude udeľovanie individuálnych ocenení najlepším ochotníckym tvorcom. „Chceli sme na festival vrátiť nejaký spôsob oceňovania výkonov, ale aby nedošlo k nezdravej rivalite, porota nebude vyberať absolútneho víťazu festivalu. Rozhodli sme sa vytvoriť ochotnícke Oskary, ktoré môže získať najlepší herec, režisér, scénograf, dramaturg či hudobník. Ich názov aj to, ako budú tieto ceny vyzerieť, je zatiaľ tajomstvom,“ vysvetlil programový riaditeľ festivalu Matej Moško.

Súčasťou programu bude aj slávnostný galavečer k 100. výročiu festivalu. Oceňovaný režisér Jozef Krasula pripravuje zábavný, ale aj poučný spomienkový program plný vzácných

hereckých a divadelných osobností. „Je to vlastne už tretí slávnostný galaprogram, ktorý pre nás Jozef Krasula pripravil. Pre pandémiu sa prvé dva v roku 2020 a 2021 nemohli uskutočniť. Verím, že tentoraz sa nám už nič nepostaví do cesty a na tomto galaprograme sa naozaj všetci stretne a oslávime storočnicu Žatvy,“ doplnil Erik Kriššák, riaditeľ Národného osvetového centra.

Do príprav stého ročníka Scénickej žatvy sa zapojilo aj celé mesto Martin. V pláne sú koncerty divadelných hudobníkov, umelecké trhovisko či pouličné divadlo, ktoré na celý týždeň naplnia mesto umením. Zabavia sa aj najmenší diváci, pre ktorých Turčianske kultúrne stredisko pripravuje detské divadelné dielničky a detské predstavenia.

Festival Scénická žatva je vrcholnou prehliadkou ochotníckeho divadla, na ktorej sa predstavia najúspešnejšie ochotnícke divadelné súbory a recitátori – víťazi postupových súťaží Belopotockého Mikuláš, Zlatá priadka, FEDIM či Hviezdoslavov Kubín. Festival organizuje Národné osvetové centrum.

Program a ďalšie informácie o festivale nájdete na:

www.scenickazatva.eu a na facebookovej stránke Scénická žatva.

NOC

Otvorenie festivalu sa nieslo v duchu viacerých pochybností. Koľko ľudí po ráznom tóne Evy Štofčíkovej („Podťe dovnútra, viem, je to zvláštne, že vchádzate a ja rečím, ale mňa to nevyrušuje!“) ešte dorazí? Príde ešte ďalšia séria dažďov a hlavne, nevyfúkne mi niekto tú knihu z Diery do sveta? Duo Šarizma mi však pripomenulo najpálčivejšiu otázku všetkých muzikologických diskurzov, ktorá ladne zatienila všetky predošlé.

Devuchy očakávaným úspechom roztlieskali sediaci dav melódiou, ktorá je prekliatím i požehnaním každej svadobnej zábavy, rodinnej seansy i benzínovej pumpy. Veršujú pravidlá i želaný priebeh tohto podujatia si pomohli skladbou Ty, ja a môj brat od Modusu z roku 1984, známej aj ako Sklíčka. Spája sa s ňou legenda: spieva sa v nej „sklíčka dotykov“ alebo „sklíčka rotykol“? Poslucháči so sklom mi k športu veria, že slovo „rotykol“ je sklíčko na kolese bicykla, introvertní punkáči dokonca počujú „gotikou, motykou, pomykov...“. Nech je ako chce, dievčatá mi navoskovali tanečný parket a po ich výkone nepôjdem domov ani na bicykli, dokým si na rockový hit spolu nezatancujeme. Ty, ja a všetci ostatní!

J.M.

NASTRAŽENÉ UŠI INSCENÁCIE Z DRUHÉHO DŇA

ÁNTRÉÉÉÉ

„Potom príde druhá porota, rozoberú OYEP, mrzí ma to, ale to sa nedá povedať slušne!“

– Lucia Lasičková

DEKLARÁCIA

„Nebudeme hrýzť ani nič také, my sme ľuďmi.“

– Katarína Hitzingerová

BOND, JAMES BOND

„Ja sa volám Matej (*pauza*) Moško a volajú ma Matej alebo Moško.“

– Matej Moško

SAMKO TÁLE

SVET PODĽA MOŠKA VOL. 1

„Prečo jete imaginárne jablko, keď ste jedli mrkvu?“

– Matej Moško

ALIBIZMUS 0.1

Režisérka súboru: „Ajaaajaj, my sme si po predstavení hovorili, že toto bude bolieť. Ale našli sme si na tú mrkvu výhovorku.“
Mikloš: „Pekné!“

ZHON ADVENTU DOĽAHOL NA INSCENÁCIU

„Okolo Vianoc sa unavila tá inscenácia.“

– Mikloš Forgács

BIOLOGICKÝ IMPERATÍV NEPUSTÍ

„Ukázalo sa, že Angelika ani nekradla, úplne normálna baba to bola. Tak sex mala rada, ale to je sympatické.“

– Mikloš Forgács

ACH, TÁ NOSTALGIA

„Veď eklekticismus je super vec, ja som zažil 90-te roky.“

– Mikloš Forgács

KAŽDÝ PRISPEJE SVOJOU TROŠKOU

„Všimnite si môj mobil, a všimnite si Mikiho stôl. Ja som ekologická!“

– Katarína Hitzingerová

OČAKÁVANIA

Katarína Hitzingerová: „Teším sa na ďalšiu inscenáciu, dúfam, že budete robiť cirkus.“
Režisérka: (*skepticky*) „Jasné a ja budem robiť saltá.“

Mikloš: (*nadšene*) „A diváci budú pobeňovať.“

HRA NA BOHA NAPLNENÉ AMBÍCIE

„Málo divadelníkom sa podarí spievať a pritom zároveň umierať. To je doména opery. Ale vy nie ste Verdi a napriek tomu sa Vám to podarilo.“

– Mikloš Forgács

KOLOBEH ŽIVOTA

„Pil vrah, pije celé mesto.“

– Mikloš Forgács

MAĎARSKÁ LOBBY

„Veď to boli aj štúrovci. Všetkému rozumeli, všetko robili aj jazykovedci boli, aj boli strašne dôležití, ale nič poriadne neurobili dokonca. A to hovorím ako Maďar.“

– Mikloš Forgács

AMERIKA NA ORAVE

„Prídeš Danko ako ŠTBáčka, ale mne to úplne neprišlo najprv tak, lebo ten kostým to bol skôr také CSI Miami.“

– Katarína Hitzingerová

NA FOLKLÓRNU NÔTU

„Vy necháivate ten alkoholizmus plynúť tak slovensky.“

– Katarína Hitzingerová

SPLNENÝ POROTCOVSKÝ SEN

„My sme tu všetci krajskí porotcovia a ten porotca si už tak hovorí, ktorému súboru sa chce niečo meniť po krajskej. A vám sa chcelo! Sme v šoku a príjemne prekvapení!“

– Matej Moško

O.Y.E.P.

O POROTCOVSKEJ GRAMOTNOSTI

„Ja mám poznámky v počítači, lebo neviem čítať... (*pauza*) po sebe.“

– Betka Verešpejová

A ČO ROBIŠ? ZAVÁRAM!

„Táto hra je silne konzervačná.“

– Betka Verešpejová

GIVE ME MORE

„Ja som divák, ktorý sa chce nechať klamať!“

– Betka Verešpejová

Rozbor bol nachvíľu prerušený elektro-technickou vsuvkou Michala Jasaňa na tému dynamický mikrofón. Zostáva však záhadou, prečo Jasaň, ktorý mal evidentne z prírodovedných predmetov dobré známky, skončil pri štúdiu

divadelnej réžie. Možno iba rád trpí... hladom...

JASAŇOVE REMINISCENCIE

„Váš súbor sa mi zo skúseností z minulosti spája s výskumom demencie severanov.“

– Michal Jasaň

ODBORNÍKA SPOZNÁŠ HNEĎ!

„Ja som hneď odčítal pri Vašej inscenácii kto s kým, ako pravidelne (*s neskrývanou hrdosťou*) aj akým spôsobom!“

– Michal Jasaň

STRUČNE A JASNE

„Divadlo je vlastne to, keď sa tak pekne necháš O.Y.E.P. – ať.“

– Michal Jasaň

KRAJČOVIČ VYLOŽIL KARTY NA STÔL

„Ja už nebudem ani veľmi objektívny.“

– Maroš Krajčovič

EVANJELIUM Z RUŽOMBERKA

„Život je krásny, ale každý druhý deň.“

– Režisérka Mariana Stančoková

KONTRA

NIEKTO TO RÁD...

„Ďakujem, že ste nás prefackali! To mi dobre padlo.“

– Katarína Hitzingerová

MÁ V TOM JASNO

„Ale inak ste zlatí, milí aj pekní.“

– Katarína Hitzingerová

VIDNO, ŽE HITZINGEROVÁ JE MOTORIZOVANÁ

„Ty veľmi rýchlo rozprávaš ako rýchlik z Košíc do Bratislavy.“

– Katarína Hitzingerová

DESPOTA!

„Ja keď som to predstavenie robil, aj som Žofiu poslal do kúta.“

– Ján Kuráň, režisér

ŽIVOT SA SKLADÁ Z DETAILOV

„A ja som videl teraz sekretárke do kancelárie, som sa potešil!“

– Matej Moško

UHOĽ POHĽADU

Zuzana: „Prepáčte, tu bolo vidieť do kancelárie sekretárky? (*rozčarovane*) To sme na kraji nemali! Cítim sa podvedená!“

Jano Kuráň: „No, hej, bolo... Ale zas keby si si blbo sadla, nevidíš ani tu.“

Zuzana: „Ďakujem, už je mi lepšie!“

FESTIVALOVÝ DENNÍK BELOPOTOCKÉHO MIKULÁŠ 2022, 2. ČÍSLO

VYDÁVA A TLAČÍ: LIPTOVSKÉ KULTÚRNE STREDISKO, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ · ŠÉFREDAKTOR: JAKUB MOLNÁR

REDAKTORI: ZUZANA GALKOVÁ, SILVIA MATEJČIKOVÁ, DOMINIKA MORAVČIKOVÁ · FOTO: JAKUB JANČO, MÁRIA VAŠICOVÁ

GRAFICKÁ ÚPRAVA: MICHAL HRICKO · ROK VYDANIA: 2022, NÁKLAD: 150 KUSOV, NEPREDAJNÉ.

NEPREŠLO JAZYKOVOU KOREKTÚROU.

HLAVNÝ PARTNER,
VYHLASOVATEĽ
A ODBORNÝ GARANT

HLAVNÝ ORGANIZÁTOR

HLAVNÝ PARTNER

SPOLUUSPORIADATELIA

MEDIÁLNI PARTNERI

